

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 3. Incarnationis existentia probatur contra hæreticos.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83614](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-83614)

arguit tamē, illud esse novo modo potens, novo modo perfectum.

Si secundum, non aliud etiam ex eo sequitur, quād quod modū dictum est. Et verò quòd Verbum, quia verē ac propriē suppositum est humanitatis assumptā, per eam ea ex proprio motu libero operante, verē ac propriē operetur humana, non aliud dicit in illo, quād novum modū operandi; & quòd operationes humanitatis assumptā infinitē dignificantur ex eo, quòd verē ac propriē operationes sunt Verbi incarnationis, hoc arguit infinitam ejus dignitatem, nullum verò perfectionis argumentum in eo importat.

Obj. 2. Si Deus incarnatus est, vel denominatio hominis est ei intrinseca, vel extrinseca tantum. R. esse intrinsecam. Dices ergo: Humanitas est intrinseca Deo. R. esse intrinsecam, non inhaesivē, sicut accidentis est intrinsecum subiecto; neque informativē, sicut anima rationalis est intrinseca corpori humano sed compositivē, quatenus ei intimē præsens, cum ei substantialiter unitur.

Itaque denominatio hominis non est extrinseca Deo Verbo, sicut v.g. denominatio visi, vel cogniti, extrinseca est objecto, quod videtur, vel cognoscitur; neque ei tam intrinseca est, quād Petro, v.g. vel Paulo; nam Petrus & Paulus sunt intrinsecē homines per humanitatis identitatem cum persona Petri & Pauli: est tamen ei verē ac propriē intrinseca: humanitas enim assumpta, ei verē ac propriē intrinseca est, quia ei intimē præsens est, atque unita substantialiter, quia cum eo formaliter concurrit ad constitendum unum totum substantiale, quod est ipsa Dei Verbi persona, substantia duplice natura.

Obj. 3. Si Deus incarnatus est, supplet humanam substantiam. Sed hoc implicat. Ergo, &c. R. propriē loquendo, Deum incarnatum non supplere substantiam humanam, sed tantum eam impedire, quatenus naturam humanam sibi unitam, ulterius comprehendere substantialiter, impedit ne sit substantia tota & integra per se ipsam. Pro quo, Nota. Substantia humana est humana natura, tota & integra substantialiter per se: igitur eo ipso substantia humana impeditur, quòd ab alio, ei unito, ulterius substantialiter compleetur, ut patet ex terminis. Verbum autem humanitatem assumptam ulterius substantialiter completer, hoc ipso quòd est suum illius suppositum: suppositum enim non potest non esse complementum substantiale natura, cuius est suppositum. Præterea, ex humanitate assumpta, & Verbi persona, unitis inter se, refutat homo, qui Deus est. Ergo sicut corpus & anima, cum inter se uniuertur, compleuntur substantialiter, quia ex illis inter se unitis refutat homo, ita humanitas assumpta, cum unita est personæ Verbi, completa sicut substantialiter, quia ex inter se unitis refutavit homo Deus.

Igitur propriē loquendo, Deus Verbum impedit substantiam humanam: impropriē tamen dici potest illam supplere, quatenus sic impedit, ne humanitas, quam assumpsit, sit suppositum, ut ipsum sit suppositum illius. Similiter impropriē dici potest Verbum consumpsisse personam humanam, in quantum naturaliam humanam sibi substantialiter uniendo, impedit ne esset persona. Ita docet sanctus Thomas in 3. librum sententiarum dist. 5. q. 3. ad 4. *Impropriē dicitur, inquit, consumi quod impeditur, ne fiat, & quia persona divina, quæ assumpsit humanam naturaliam, impedit quod natura humana habeat propriam personalitatem, idēo dicitur consumpsisse personam (humanam) quamvis impropriē.*

Obj. 4. Duo entia per se completa non possunt uniri substantialiter. Sed Verbum & natura humana sunt duo entia per se completa. Ergo, &c. R. dist. maj. Duo entia per se completa non possunt, &c. si utrumque sit per se completum simpliciter, etiam post unionem, Conc. maj. Si unum tantum per se completum sit simpliciter post unionem, Neg. maj. At in unione Verbi cum natura humana manet quidem Ver-

bum per se completum simpliciter; non enim ulterius completur per humanitatem, quam assumit: nam nec terminat Verbum, sed ē contra ab eo terminatur; unde non ipsa Verbi, sed Verbum illius suppositum est; nec per modum comparis Verbum determinat ad constituendam terram aliquam substantialiam, cuius Verbum sit pars; sicut corpus humanum per modum comparis completer substantialiter animam rationalem, illam determinando ad constituendum totum aliquod substantialiale, cuius partes sunt corpus & anima.

Manet igitur Verbum per se completum simpliciter, etiam post unionem cuiuscumque natura. At humanitas assumpta, post unionem illam non est per se completa, nisi secundum quid, nempe in ratione naturæ, quia per unionem illam impeditur, ne sit per se tota & integra substantialiter: unde nunquam fuit nisi secundum quid & in ratione naturæ completa, quia nunquam extitit sine unione sui cum persona Verbi.

Obj. 5. Ex Verbo & humanitate assumpta non potuit fieri unum per se. Ergo Verbum non potuit fieri homo: homo enim est ens per se non verò aggregatum ex pluribus entibus. Ergo, &c. R. ex Verbo & humanitate assumpta non potuisse fieri unum per se, quod sit tertia quædam substantia resultans ex Verbo & humanitate assumpta, sicut homo v.g. est tertia quædam substantia resultans ex corpore & anima: ita ut sicut homo est in recto corpus & anima unita, ita Christus sit in recto Verbum & humanitas unita: hoc enim repugnare suo loco ostendetur. At ex Verbo & humanitate assumpta potuit resultare unum per se substantia in duabus naturis, hoc est persona divina habens duas naturas, divinam & humanam, seu Deus homo, qui est Verbum in recto, & humanitas in obliquo tantum, id est, Verbum habens humanitatem: hunc Deum hominem, Christum, Iesum, Emmanuel, Dominum nostrum, Salvatorem nostrum vocitamus.

Objicies denique. Infinitē distantia uniri non possunt, nullam enim inter se habent proportionem. Sed Verbum & humanitas à se invicem infinitē distant. Ergo, &c. R. neg. maj. & prob. ejus. Nam infinitē distantia, qualia sunt Verbum & humanitas, nihilo minus habent inter se proportionem assumptibilis, & potenter assumere substantialib, & potenter sublentare, terminabilis, & potenter terminare; que proportio non entitatis quidem sed habitudinis est.

ARTICULUS III.

Incarnationis existentia probatur contra hereticos.

§. I.

Proferuntur Scripturae testimonia.

Praeter loca veteris Scripturæ, quæ contra Judæos allegata sunt, & æquæ valent contra hereticos, habemus in Scriptura nova testimonium Joannis Evang. cap. x, in quo ait: *In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum.* Et infra: *Verbum caro factum est, & habitavit in nobis.* Ex quibus verbis sic ratioinatur sanctus Leo in sua ad Flavianum epistola: *Unus idemque est verē Dei Filius & verē hominis Filius: Deus per id, quod in principio erat Verbum, &c. homo per id, quod Verbum caro factum est, &c.* Et c. 10. ubi Christus ipse aperte se dicit Deum, & in natura æqualem Deo Patri: *Ego, inquit, & Pater unus sumus.* Quod cum probè intellexissent, qui aderant, Judæi, Christum scilicet verbis illis æqualem se Deo facere, *subfulerum lapides ut lapidarent eum*, cique interroganti, propter quod opus illum lapidare vellent, responderunt: *De bono opere non lapidamus te; sed de blasphemia; quia tu homo cum sis, faciste ipsum Deum;* quod tamen non negavit Christus; sed ē contra confirmavit, quanvis subobscurè, dicendo: *Quem Pater sanctificavit (substantiali scilicet sanctitate per natura suæ communicationem*

tionem ab aeterno factam) & misit in mundum, vos dicitis, quia blasphemas, quia dixi, Filius Dei sum? ... Operibus credite, ut cognoscatis & credatis, quia Pater in me est, & ego in Patre (per naturae scientie identitatem).

Pratera, habemus testimonium Apostoli Romanorum cap. 9. ubi dicit: *Ex quibus (Hebreis) est Christus secundum carnem, qui est super omnia Deus benedictus in secula: ubi illud, super omnia, sive cadat in to Deus, sive in to benedictus, perinde est: nam solus ille, qui est super omnia Deus, est super omnia benedictus; & yicissim solus ille, qui super omnia benedictus est, super omnia Deus est. Sed qui super omnia Deus est, verus est Deus. Ergo, &c.* Et in in epistola ad Philippenses cap. 2. ita loquitur: *Hoc enim sensit in vobis, quod & in Christo Iesu, qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est, esse se aqualem Deo; sed semetipsum exinanivit, formam servi accipiens, in similitudinem hominum factus & habitu inventus ut homo. Ubi nomine forma naturam, adeoque nomine formae Dei, naturam divinam, & nomine formae servi, naturam humanam intelligit Apostolus. Loci itaque sensus est, qui cum naturam divinam haberet, non rapinam arbitratus est, se facere, cum dixit, aqualem se esse Deo Patri, putata cum dixit, Ego & Pater unus sumus, sed ipsum tamen postea exinanivit, incarnando se, seu uniendo sibi substantialiter naturam humanam; ita ut hac unione substantiali verè ac propriè factus sit homo: homo autem factus, hominibus aliis sese spectandum objicit, nec solum homo esse voluit, sed etiam talis apparere viderique; ita ut ab hominibus vitus & inventus sit ut verus homo.*

At inquires. Christus ait Joannis cap. 14. Pater maior me est. R. Dicit etiam cap. 10. Ego & Pater unus sumus. Itaque cum dicit, Pater maior me est, loquitur de se, ut homo est; cum vero dicit, Ego & Pater unus sumus, loquitur de se, ut Deus est: unde ex his duobus locis simul junctis habemus duo, in Christo scilicet unam esse personam, nempe per sonum Verbi cum duplicitate natura, divina & humana. Audiamus sanctum Leonem in epistola jam citata: Non enim inquit, natura est dicens: Ego & Pater unus sumus: & dicens: Pater maior me est. Quamvis enim in Domino Iesu Christo, Dei & hominis una persona sit; aliud tamen est; unde in utroque communis est contumelia, aliud unde communis est gloria. De nostro enim illi est minor Patre humanitas & de Patre illi est equalis cum Patre divinitas.

§. II.

Proferuntur testimonia Patrum Grecorum, qui flourerunt ante Concilium Nicenum.

Sanctus Ignatius Martyr, qui Antiochia sedere cœpit anno Domini 71. sic scribit in sua ad Ephesios epistola: *Unus medicus est carnalis & spiritualis, genitus & ingenitus in carne factus Deus in immortalitate vera, & ex Maria, & ex Deo, primo passibilis & tunc impassibilis, Dominus Christus noster: quibus verbi docet, Dominum Christum nostrum ex Maria in tempore natum esse secundum humahitatem, & in aeternitate natum esse ex Deo Patre secundum divinitatem, adeoque Deum esse simul & hominem, cuius una tantum persona est. Et in epistola ad Magnesios sic loquitur: *Unus Deus est, qui manifestavit se ipsum per Iesum Christum Filium ejus, qui est ipsis Verbum aeternum, non a silentio progediens, qui secundum omnia bene placuit (Pater) mittenti ipsum (per incarnationem).**

Sanctus Iustinus Martyr hac habet sub finem apologiae primæ: *Ingenitus & ineffabilis Dei (Patis rationem ac verbum secundum Deum (Patrem) adoramus & complectimur, quoniam nostra causa id homo factum est, ut per pessimum nostrarum participatione medicinam nobis faceret. In apologia secunda sic ait: Et quod rationem & verbum, quod primum est genitum Dei, absque mixtione genitum esse dicimus, Iesum vi-*

Simonnet Theol. Tom. II.

delicet Christum, Magistrum nostrum, atque hunc crucifixum. Et inferius: *Et Iesus Christus, unus & solus propriè Filius Deo genitus, qui nimis ratio & verbum ejus, primogenitus, & virtus est, atque de consilio voluntateque ejus, instaurandi & restituendi humani generis, ergo homo factus est, nos ista docuit.*

Sanctus Irenæus Martyr libro 3. adversus haereses, 1. ca. Eod. sec. piti 17. hunc præfigit titulum: *Ostensio quoniam unus & idem & ipse Deus Christus Verbum sit Dei. 2. Sic c. 18. orditur: Et quoniam Joannes unum & eundem novit Verbum Dei, & hunc esse unigenitum, & hunc incarnatum esse pro salute nostra Iesum Christum Dominum nostrum, sufficienter ex ipsis Joannis sermone demonstravimus. Sed & Mattheus unum & eundem Iesum Christum cognoscens, eam, qua est secundum hominem generationem ejus ex Virgine, exponens fecit, &c. Et inferius eodem capite sic prolequitur: *Previdens Spiritus sanctus depravatores, & premoniens contra fraudulentiam eorum, per Mattheum ait: Christi autem generatio sic erat; & quoniam hic est Emmanuel, ne forte tantum eum hominem putaremus: non enim ex voluntate carnis neque ex voluntate viri, sed ex voluntate Dei Verbum caro factum est; neque alium quidem Iesum, alterum autem Christum suspicaremur fuisse, sed unum & eundem sciremus Deum esse.**

Sanctus Clemens Alexandrinus in admonitione ad gen. res loquens de Verbo, incarnato, sic ait: *Non talis est meus cantor, neque multe post venit dissolutorus acerba servitatem daemonum, tyramidem obtinentium. Et inferius: Dei Verbi sumus nos figura ratione predita, per quem antiqui sumus, quoniam in principio erat Verbum, sed quoniam Verbum quidem, ab alto petita origine, divinum universorum principium & fuit, & est: quia autem nunc nomen accepit olim sanctificatum, potestate dignum Christus, novum mibi vocatum est canticum. Hic ergo Verbum Christus, & ut nos olim essimus, erat enim in Deo, & ut beni essimus, causa fuit; nunc autem apparuit hominibus hic ipse Verbum, qui solus est ambo Deus & homo: & est nobis omnium causa bonorum, a quo edicti recte vivere, ad vitam aeternam transmittimur.*

Sanctus Hippolitus Martyr, Clementis discipulus, Epis. Eod. sec. copius Portuensis, magistro suo planè consonat in quadam sermone suo apud Theodoretum dialogo primo, *Dic mihi, inquit, o beata Maria, quid erat, quod in tuo erat utero conceptum, & quid erat, quod a te in virginali matrice gestabatur? Sermo erat Dei primogenitus, de cælis ad te descendens, & homo primogenitus in utero formatus, ut primogenitus seruus Dei hominis primogenito (per hypostaticam scilicet unionem) conjunctus ostenderetur.*

Origenes lib. 1. Periarchon cap. 2. loquens de Christo dicit: *Primo illud nos oportet scire, quod alia est in Christo aetarum ejus natura, quae est unigenitus Filius Patris: & alia humana, quam in novissimis temporibus pro dispensatione suscepit. Et homilia 6. in diversis de eodem loquens, sic ait: Ipse corpore dormiebat, deitate vero concitabat, & conturbabat mare, & iterum complacabat. Quod autem Origenes de divinitate Verbi male senserit, hoc ad rem praefentem nullatenus attinet.*

Sanctus Dionysius Alexandrinus in sua adversus Paulum Samozatenum epistola hæc scribit: *Christus Eod. sec. non solo nomine, sed veritatem est Christus Jesus, qui est ante secula Verbum, ipse factus est homo ex Maria incarnatus. Et inferius: Filius Dei, qui est Verbum Christus heres, mortuus est: quomodo ait tu hominem esse eximium Christum, & non re vera Deum, & ab omni creatura cum Patre & Spiritu sancto adoratum, incarnatum ex sancta Virgine & Deipara Maria? Propter nos enim voluit nasci ex muliere; unde & passionem pro nobis suscepit unus est Christus, qui est in Patre, coeternum Verbum, una ejus persona, Deus invisibilis & visibilis factus. Deus enim apparuit in carne, natus ex muliere, qui erat ex Deo Patre genitus ex utero ante Luciferum, &c.*

Patibus haec tenus laudatis juvat addere Patres Con-

Hh 3 cili

cili Antiocheni I. in causa Pauli Samozateni anno 266, celebrari. Sic autem in epistola ad Paulum Samozatenum missa loquuntur: *Filium, qui est apud Patrem, Deum quidem & Dominum omnium creaturarum dicit (Apostolus) à Patre autem missum de celis, & carne assumptum, factum esse hominem. Quam ob rem corpus ejus ex Virgine sumptum, in quo omnis plenitudo divinitatis corporaliter habitavit, divinitati immutabiliter unitum & deificatum est. Quia de causa idem Deus & homo Jesus Christus prophetae in lege, &c.* Idem pōrō cum aliis pluribus in altera Antiochiae Synodo, in causa ejusdem Samozateni anno 272. celebrata, synodam epistolam ad Dionysium Romanum Pontificem, & ceteros orbis christiani Antistites scripserunt, in qua Samozatenum accusant, quod Filium Dei ē cōcelo descendisse confiteri renuerit, & Iesum Christum ē terrae ortum fuisse dixerit.

§. III.

Proferuntur testimonia Patrum Latinorum qui floruerunt ante Concilium Nicenum.

SAC. 3.

Primus occurrit Tertullianus in apologetico cap. 21. ubi de Verbo loquens, sic ait: *Hunc (λόγον) ex Deo prolatum didicimus, & prolatione generatum, & idcirco Filium Dei & Deum dictum ex unitate substantiae.* Tum postquam dixit illum respectu Dei Patris habere se, sicut se habet radius respectu solis, sic prosequitur: *Iste igitur Deus radius, ut retro semper predicabatur, delapsus in virginem quamdam, & in utero ejus caro figura, nascitur homo Deo mixtus, caro spiritu infraacta nutritur, adolecit, afferatur, docet, operatur, & Christus est.*

In libro de præscriptionibus cap. 13. hæc habet: *Regula est autem fidei, ut jam hinc quid credamus, profiteamur, illa scilicet qua credimus, unum omnino Deum esse nec aliud præter mundi conditorem, qui universa de nihilo produxerit per Verbum suum primum, omnium emissum: Id Verbum Filium ejus appellatum...* Postremo delatum ex Spiritu Dei Patris virtute, in Virginem Mariam, carnem factum in utero ejus, & ex ea natum hominem, & esse Iesum Christum: *exinde predicasse novam legem, &c.*

SAC. 2.

Tertullianum sequitur Cyprianus Martyr. I. In libro quod idola Dii non sunt, ubi hæc leguntur: *Indulcro huius, & gratia disciplinaque arbiter, & magister sermo, & Filius Dei mititur...* Hic est virtus Dei, hic ratio, hic sapientia ejus, & gloria; hic in Virginem inlabitur, carnem Spiritu sancto cooperante induitur, Deus cum homine miscetur: hic Deus noster, hic Christus est, qui mediator duorum hominem indit, quem perducet ad Patrem. *Quod homo est, esse Christus volunt, ut & homo possit esse, quod Christus est (Deus scilicet, non quidem per essentiam, quod repugnat, sed per participationem.)*

SAC. 2.

2. Epit. 70. ad Jubajanum de hereticis baptizandis. *Dominus inquit, post resurrectionem discipulos suos mittens, quemadmodum baptizare deberent instituit, & docuit dicens...* Docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. *Infiniat Trinitatem, cuius sacramenta gentes baptizarentur. Numquid hanc Trinitatem Marianam tenet? Numquid eundem afferit, quem & nos, Deum Patrem Creatorem? Numquid eundem unum Filium Christum de Maria Virgine natum, qui sermo caro factus est?*

SAC. 2.

Novatianus in libro de trinitate, qui extat inter Tertulliani opera, idem planè quod Tertullianus & Cyprianus, docet cap. 9. *Eadem, inquit, regula veritatis docet nos, credere post Patrem, & jam in Filium Dei Christum Iesum Dominum Deum nostrum, sed Dei Filium, hujus Dei, qui & unus & solus est, conditor scilicet rerum omnium...* hunc enim Iesum Christum iterum dicam hujus Dei Filium, & in veteri testamento legimus esse re promissum, & in novo testamento animadvertisimus exhibitum, omnium sacramentorum (veteri legis) umbras & figura-

ras de presentia corporate veritatis implantem... neque eum hereticorum agnoscimus Christum, qui in imagine ut dicitur, fuit, & non in veritate... neque eum qui nihil in se nostri corporis gesit, dum ex Maria nihil accepit... Omnes enim istos & nativitas Domini, & mors ipsa confutat. Nam & Verbum, inquit Joannes, caro factum est, & habitavit in nobis. Ut merito corpus nostrum in illo fuerit, quoniam quidem nostram carnem sermo suscepit.... Tam Scriptura etiam Deum annuntiat Christum, quam etiam hominem ipsum annuntiat Deum: tam hominem descripsit Iesum Christum, quam etiam Deum quoque descripsit Christum Dominum. Quoniam nec Dei tantum illum Filium esse proponit, sed & hominis, &c. Arnobius lib. 1. adversus gentes pro Christo disputans sic discurrit: *Ergone, inquiet aliquis... Deus ille est Christus: Deus respondebimus, & interiorum potentiarum Deus: & quod magis infidos acerbissimis doloribus torqueat, rei maxime causa à Summo Rege (Deo Patre) missus.* Et inferius: *Quod proprium, consentaneum, dignum Deo fuerat vero, nihil nocens aut noxiū, sed opiferum, sed salutare, sed auxiliaribus plenū bonis, potestati munifica liberalitate donavit.* Et inferius: *Christus equaliter bonis, malisque subvenit... hoc est enim proprium Dei veri, potestaque regalis, benignitatem suam negare nulli.* Et inferius: *Deus ille sublimis fuit Deus radice ab intima, Deus ab incognitis regnis, & ab omnium principe Deus, sospitator est. Denique adhuc inferius: Sed si Deus, inquiet, fuit Christus, cur forma est in hominis visus? Et cur more est interemptus humano? An aliter potius invisibilis illa vis, & habens nullam substantiam corporalem, inferre & commodare sè mundo, conciliis interesse mortalium, quam ut aliquod tegmen materie solidioris assumeret?*

Postremo Lactantius, qui magistrum habuit Arnobium, lib. 4. institutionem divinarum sic loquitur cap. 10. *Imprimis igitur scire homines oportet, sic à principio processisse dispositionem summi Dei, ut esset necesse, appropinquantē seculi termino, Dei Filium descendere in terram.* Et cap. 13. *Summus igitur Deus a parentis omnium...* *Doctorem iustitiae misit ē calo, ut novis cultoribus novam legem in eo vel per eum daret...* *Filium bis nasci oportuit, ut ipse fieret ἀπάτωρ atque ἀντώρ.* In prima enim nativitate spiritualis ἀπάτωρ fuit, quia sine officio matris à solo Deo Patre generatus est; in secunda vero carnali ἀπάτωρ fuit, quoniam sine Patris officio, virginali utero procreatus est.

Postremo, quod hic operæ prætrum erit observasse, cum veteres illi Patres, quos laudavimus, afferunt Deum Verbum per incarnationem homini mixtum esse, eodem sensu dicunt, quo in generatione hominis anima rationalis dicitur misceri corpori humano; nec aliud intelligunt nomine missionis, quam unionem intimam, qua duo intimè ac substancialiter inter se uniuersit manente utiusque substantia integra.

Eodem modo & sensu postea locutus est sanctus Augustinus in epistola sua 2. ad Volusianum: *Quidam, inquit, reddi sibi rationem flagitant, quonodo Deus hominis permisitus sit, ut una fieret persona Christi, cum hoc sensu fieri oportuerit, quasi rationem ipsi reddant de re, qua quotidie fit, quonodo miscetur anima corpori, ut una persona fiat hominis; nam sicut in unitate persona anima unitur corpori ut homo sit, ita in unitate persona Deus unitur homini, ut Christus sit.* In illa ergo persona mixtura est anima & corporis, in hac persona mixtura est Dei & hominis, si tamen recedat auditor à consuetudine corporum, quæ solent duo liquores ita commisceri, ut neuter servet integratatem suam, quamquam & in ipsis corporibus aeris lux interrupta miscetur. Ergo persona hominis, mixtura est anima & corporis: persona autem Christi mixtura est Dei & hominis: cum enim Verbum Dei permisimus est anima habenti corpus, simul & animam suscepit & corpus, &c. Sed de hoc adhuc infra.

§. IV.

§. IV.

Proferuntur testimonia Patrum Graecorum, qui scripserunt post Nicenam Concilium.

EX multis paucos hic allegamus, nempe Athanasiūm in libro de incarnatione Verbi. Vide, inquit, ne pro conditione solitoque more nature, Salvatorem nostrum corpus gestasse arbitris, sed potius eum, cum natura incorporeus esset, & ratio sui Patris, studio, nostri, Patrisque in nos benevolentia, ob salutem humani generis, ipsum se in humano corpore exhibuisse. Et inferius: Cum enim Patris sit Verbum, & supra omnes, meritis etiam solus omnis recuperare potuit. . . . Hac igitur de causa incorporalis illa & incorruptibilis munimis Dei ratio, sive id Verbum appellare manis, ad nostram regionem accessit, non quidem antea inde longinquos; nihil quippe ab eo vacuum relinquit in rebus creatis, cum omnia omnino impleverit sua Patrisque sui presentia; sed etenim accessit, quatenus se sua humanitate ad nos demisit, seque ipsum exhibuit. Et inferius: Hominum amator Deus, & communis omnium Salvator, Dei Verbum ac ratio corpus sibi assumpit, homo inter homines versaturus, ut hominum sensus preoccuparet.

Gregorium Nazianzenum in oratione de nativitate Christi sic loquentem: Carnis expers incarnatur . . . invisibilis cernitur, intractabilis concrectatur, temporis nefus principium caput, Dei Filius hominis filius efficitur, Jesus Christus heri & hodie, idem & in facula. Et infra: hoc autem erat ipse Dei Filius, faciens prior, ille invisibilis, ille incomprehensibilis, ille incorporeus, illud ex principio principium. . . . Carnem carnis causa gerit . . . atque humana omnia excepto peccato, suscepit, conceptus quidem ex Virgine.

Chrysothomum homilia 10. in cap. 1. Joan. ubi in hac verba, Et Verbum caro factum est, & habitavit in nobis, sic dicitur: Cum dixisset (Joannes) ex Deo natos, & filios Dei factos, qui eum receperunt, tanti honoris causam adiecerunt, quod Verbum caro factum est, & servi & formam Dominus accepit: factus est Filius hominis dilectissimus Dei Filius, ut filios hominum filios Dei faceret: supernum enim cum humili copulatum est, illud quidem nullo in propriam gloriam detrimento affectum, hoc autem ex multa elatum humilitate, quod certe in Domino factum est.

Cyillum Alexandrinum in epistola ad Nestorium scripta, quæ incipit, Cum Salvator noster, ubi ait: Ipsiū unigenitum Dei Verbum ex Patris substantia natus, Deum verum de Deo vero . . . salutis nostra causa descendisse, seque ad exinanitionem demisso, incarnatum, & hominem factum, hoc est, carne ex sacra Virgine sumpta, eademque sibi appropriata in utero, more nostro genitum hominemque ex muliere in lucem editum dicimus.

Et Damascenum libro 3. orthodoxæ fidei cap. 7. ubi loquens de Christo ait: Quin etiam hoc nomine tum à Patre & Spiritu, tum à matre & nobis discrepat, quod idem simul Deus & homo sit . . . quocirca eum etiam post assumptionem humanitatem unum Dei Filium confitemur, cumdemque Filium hominis unum Christum, unum Dominum, unum unigenitum Filium, ac Dei Verbum, Jesum Dominum nostrum, duplum ipsius generationem venerantes, alteram nempe ex Patre omnino priorem . . . alteram extremo tempore, nostri causa, nostri instar, ac supra nos nostri inquam causa, ut nobis salutem afferret: nostri instar, quia homo ex muliere ortus est ac certo temporis spatio utero gestatus: supra nos denique, quia non ex semine, sed ex Spiritu sancto & sancta Virgine; quod quidem pariendo legem ac modum excedit.

§. V.

Proferuntur testimonia Patrum Latinorum, qui post Concilium Nicenam scripserunt.

Sanctus Hilarius libro 1. de trinitate sic loquitur: Verbum Deus caro factum est, ut per Deum Ver. Simonnet Theol. Tom. II.

bum carnem factum caro proficeret in Deum Verbum, ac ne Verbum caro factum, aut aliquid aliud esset, quam Deus Verbum, aut non nostri corporis caro esset, habitavit in nobis: ut dum habitat, non aliud quam Deus maneret; dum autem habitat in nobis, non aliud, quam nostra carnis Deus caro factus esset; per dignationem assumptionis carnis, non inops suorum, quia tamquam unigenitus à Patre, plenus gratia & veritatis, & in suis perfectus sit, & verus in nostris.

Sanctus Ambrosius lib. 1. in c. 2. Lucæ sic ait: In principio, inquit (Joannes), erat Verbum: habes quando eras . . . habes etiam quid erat: & Deus, inquit, erat Verbum . . . Quod venerit: in sua propria venit. Quomodo venerit: Verbum caro factum est. Et in libro de incarnatione dominica sacramento cap. 5. sic habet: Adversum omnes tamen (haereticos) generalis ista est fides, quia Christus est Dei Filius, & sempiternus ex Patre & natus, ex Virgine.

Sanctus Augustinus epist. 2. ad Volusianum sic scribit: Verbum igitur Dei, idemque Dei Filius Patri coaternus; eademque virtus, & sapientia Dei . . . nusquam conclusa, nusquam discissa, nusquam tumida, sed sine mole ubique tota, longe alio modo quodam, quam eo, quo creaturis carceris adegit, suscepit hominem, seque & illum fecit unum Iesum Christum, mediatorum Dei & hominum, aequalem Patri secundum divinitatem, minorem Patre secundum carnem, hoc est, secundum hominem; incommutabiliter immortalem secundum aequalem Patri divinitatem, eundemque mutabilem atque mortalem secundum cognatam nobis infirmitatem.

Sanctus Leo sermone 1. de nativitate Domini ita loquitur: Verbum igitur Dei Deus Filius Dei, qui in principio erat apud Deum, per quem facta sunt omnia, & sine quo factum est nihil, propter liberandum hominem ab aeterna morte, factus est homo: ita se ad susceptionem humilitatis nostra sine diminutione sua maiestatis inclinans, ut manens quod erat, assumensque quod non erat, veram servi formam ei formæ, in qua Dei Patri est aequalis, uniret, &c.

Sanctus Fulgentius in sermone de dupli nativitate Christi ait: Dies enim aeternus Pater, & Filius, nostrum corpus & animam fecit: in die vero temporis, solus Filius nostrum corpus animamque suscepit . . . dies aeternus Christus Deus de Deo Patre: Christus in die temporis Deus homo de Virgine matre. Christus dies aeternus, Verbum eructatum de corde Patris: Christus in die temporis Verbum caro factum de utero Virginis matris . . . ut panem Angelorum manducaret homo, creator Angelorum factus est homo, utrosque presentes, & integer permanens.

Sanctus Gregorius lib. 18. expositionum libri Job, sic in caput 28. ratiocinatur: Mediator quippe Dei atque hominum, homo Christus Iesus, non sicut iste haereticus despicit, alter in humanitate, alter in deitate est. Non purus homo conceptus, arque editus, post permutum, ut Deus esset, accepit: sed nunciante Angelo, & adveniente Spiritu mox Verbum in utero, mox intra uterum Verbum caro, & manente incommutabili essentia, quæ ei est cum Patre & cum sancto Spiritu coaterna, assumpit intra virginem viscera, unde & impensis pati, & immortalis mori, & aeternus ante facula, temporalis posse esse in fine seculorum: ut per ineffabile sacramentum, conceptu sancto & partu inviolabilis, secundum veritatem utriusque natura eadem Virgo & ancilla Domini esset, & mater.

Sanctus Isidorus in libro de nativitate Domini c. 6. dicit: Scriptura auctoritate cumdem Filium Dei natum in carne monstrans. Manifestans primis quia idem Filius Dei propter nostram salutem incarnatus, & homo factus est. Sic enim de eo predicit Isaías. Parvulus: inquit, natus est nobis, Filius datus est nobis . . . Parvulus Christus, quia homo & natus nobis, non sibi. Quod enim homo factus est nobis proficit, & ideo nobis natus est. Filius autem Deus est nobis: cuius, nisi Dei Filius? . . . Erubescant itaque impii Iudei, & agnoscant invocare Christum Filium Dei natum, & per assumptionem corporis pavulum factum, &c.

Beda in Evangelium Joannis, hæc verba. *Et Verbum caro factum est*, &c. sic exponit: *Quod est dicens, Filius Dei homo factus est*, & inter homines conversatus. Solet namque Scriptura modo anime, modo carnis vocabulo totum designare hominem. . . . Sic ergo hoc in loco quod dicitur, *Et Verbum caro factum est* nihil aliud debet intelligi, quam si diceretur, *Et Deus homo factus est*, carnem videlicet induens & animam, ut sicut quisque nostrum unus homo ex carne constat & anima, ita unus ab incarnatione tempore Christi ex divinitate, carne, & anima constat.

Sanctus Anselmus in speculo Evangelici sermonis sic verbum incarnatum alloquitur: *Cum esset Filius Dei, verus Deus, Deo Patri, sanctoque Spiritui coeternus, & consubstantialis . . . non deperiret in hoc nostro mortalitatis erga humanum . . . ipse ad nos venire dignatus es per mandatum Patris*, cuius nimiam charitatem experti sumus in te. *Venisti, inquam, non locum mutando, sed presentiam tuam nobis per carnem exhibendo. Descendi a regali solo sublimis gloria tua in humilem & obiectam in oculis suis puerum*, in cuius sacro sancto utero sola Spiritus sancti inenarrabilis virtus & te concipi fecit, & nasci in vera humilitate natura.

Sanctus denique Bernardus sermone 1, in die natalis Domini sic ait: *Deus Pater Verbum fecit abbreviatum. Vultis nosce, quam longum, quam breve fecit? Cuius, inquit hoc Verbum, & terram ego impio. Nunc caro factum, in angusto locatum prefigo est. A sacculo, ait Propheta, & in faculum tu es Deus: Et ecce factus est infans diei unius*, &c.

§. VI.

Profertur testimonium Conciliorum generalium.

Pro catholico nostro dogmate habemus auctoritatem octo primorum generalium Conciliorum, Nicæni in symbolo dicentis: *Credimus in unum Deum, Patrem omnipotentem . . . & in unum Dominum Jesum Christum Filium Dei, ex Patre natum unigenitum, id est, ex substantia Patris, Deum ex Deo . . . Qui propter nos hominis, & propter nostram salutem descendit, & incarnatus est, & homo factus.*

Constantinopolitani I, confirmantis & exponentis Nicænum symbolum dicentisque: *Credimus in unum Deum . . . & in unum Dominum Jesum Christum, Filium Dei unigenitum, ex Patre natum ante omnia secula . . . Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de celis, & incarnatus est ex Spiritu sancto, ex Maria Virgine, & homo factus est.*

Ephesini I, actione 1, cum symbolo Nicæno, tamquam indubitate fidei regula, duas epistolas, unam Cyrilli ad Nestorium, & alteram Nestorii ad Cyriillum, ad eam orthodoxiam, vel heterodoxiam defendantem, confentientis, atque epistolam Cyrilli ut orthodoxam suscipientis, quia contentientis, Nestorii vero epistolam rejecientis, ut heterodoxam, quia dissentientis Nicæno symbolo inventa est.

Chalcedonensis actione 5, in definitione fidei scilicet: *Omnem machinationem contra veritatem valens claudere presens nunc sancta & magna & universalis Synodus, predicationem hanc ab initio inconcussam docens, decrevit ante omnia, fidem integrum & intermeratum permanere trecentorum decem & octo sanctorum Patrum (Nicenorum .) Et infra: Unum eundemque confitenti Filium & Dominum nostrum Jesum Christum consonanter omnes docemus, eundem perfectum in deitate, & eundem perfectum in humanitate, Deum verum, & hominem verum, &c.*

Constantinopolitani II, canone 2, ita pronunciantis: *Si quis non confitetur Dei Verbi duas esse nativitates, unum quidem ante facula ex Patre, sine tempore, incorporaliter; alteram vero in ultivis diebus eiusdem ipsius, qui de celis descendit, & incarnatus de sancta gloriofa Dei genitrice & semper Virgine Maria, natus est ex ipsa: talis anathema sit.*

Constantinopolitani III, actione 18, in expositione fidei, symbolum Nicænum, & Constantinopolitanum

fuscipientis his verbis: *Id quod est a trecentis decem & octo Paribus editum, & debet a centum quinquaginta, Deo instituente, confirmatum est, quod etiam cetera sancte Synodi, ad extinguendam omnem pestiferam heresim, alacriter suscepserunt, & confirmaverunt symbolum, & hoc nostrum sanctum, & universale, a Deo inspiratum confignavit Concilium. Tum subiecto utroque symbolo, sic post multa prosequentis: Definit Dominum nostrum Jesum Christum, verum Deum nostrum . . . perfectum in deitate, & perfectum eundem in humanitate, Deum verum, & hominem verum, eundem ex anima rationali & corpore, consubstantialem Patri secundum deitatem, & consubstantialem nobis secundum humanitatem per omnia similem nobis abique peccato.*

Nicæni II, actione 7, in definitione eodem modo Nicænum, & Constantinopolitanum symbolum suscipere se profertis, & inferius sic loquentis: *Das naturas confitentur ejus, qui incarnatus est propter nos ex intemperata Dei genitrici semper Virgine Maria, perfectum eum Deum, & perfectum hominem cognoscentes.*

Constantinopolitanus IV, actione 10, in termino, ubi sic ait: *Insuper & confitentur unicum Dei Verbum, incarnatum, & factum fuisse propter nos, secundum nos enim Angelus, non legatus, sed ipse Dominus venit, & salvavit nos, & nobiscum factus est Emmanuel: & iste erat Deus verus, &c.*

Prioribus illis Synodis cum Tridentino Concilio addi potest Lateranense IV, sub Innocentio III, cap. Firmat, ubi hæc leguntur: *Et tandem unigenitus Dei Filius Jesus Christus a tota Trinitate communiter incarnatus, ex Maria semper Virgine Spiritus sancti cooperatione concepitus, verus homo factus, ex anima rationali & humana carne compositus, una in duabus naturis persona viam vita manifestus demonstravit. Sed antequam veritas catholica, haec tenus probata declaretur, & confirmetur amplius sequentibus articulis, sit.*

§. VII.

Solvuntur difficultates aliquæ.

¶ Bices I. Verbum incarnati conveniens non fuit: Ergo revera incarnatum non est, R. neg. ant. Nam Verbum incarnati I, conveniens fuit Deo: quia incarnatio contentanea est divinae bonitati: nam, ut ait S. Thomas hic q. 1. art. 1. in O. contentaneum est naturæ boni, ut communicet se, adeoque contentaneum est natura summi boni, ut se summe communicet. Bonitas autem divina est Bonitas summa: Ergo contentaneum est Bonitati divina, ut se summe communicet, quod aliter fieri non potest, quam per incarnationem.

2. Conveniens fuit naturæ humanae; nam per incarnationem factum est, ut Deus esset homo, ac proinde ut homo superior esset Angelis omnibus, totius universi caput, capax meriti infiniti, fons denique salutis omniumque bonorum spiritualium; que prærogativa ita sunt Christi propria, ut tamen in totum genus humaanum redundent moraliter.

3. Conveniens fuit universo; nam incarnatio fuit complementum quoddam universi; per eam enim factum est, ut universum comprehendenter ordines rerum omnes, ordinem scilicet naturæ, ordinem gratiarum, & ordinem unionis hypostaticæ. Præterea, nomen non videt, ex homine Deo decoris, dignitatis, & ornamenti plurimum refundi in universum.

Obij. 2. Si Verbum incarnatum est, maximè propter redemtionem generis humani. Atqui conveniens non fuit Verbum incarnari ad redendum genus humanum. Ergo, &c. Pro solutione, Nota. I. Redemptio generis humani fuit opus maximè conveniens Deo, quia debet summam Bonitatem; generi humano, quia exiuit illud a servitute peccati & dæmonis; & universo quia magnopere confortet ad eius perfectionem.

2. Redemptio generis humani fieri potuit tribus modis

modis: ex pura misericordia, & liberalitate Dei, gratis condonando homini totam offensam; ex justitia imperfecta, qualemcumque satisfactionem acceptando, & debiti reliquum condonando, & ex perfecta justitia, aequalem pro offensa satisfactionem exigendo.

3. Modus redimenti genus humanum ex perfecta justitia prioribus aliis duobus convenientior est, tum ex parte hominis; major enim gloria ejus est, quod non indiget liberali condonatione, & satisfacere possit ex perfecta justitia; tum ex parte Dei, quia in tali redemptione magis relinquentia divina, nempe summa justitia, aequalem satisfactionem exigendo summa misericordia tribuendo facultatem exhibendi satisfactionem aequalem; & summa sapientia, in uno & eodem opere conjungendo virtutes duas, que videntur conjungi non posse, summa scilicet justitiae cum summa misericordia.

Igitur convenientissimum fuit, genus humanum redimi ex justitia perfecta; sic autem redimi non potuit, ut suo loco ostendetur, sine unione hypostatica persona divina cum natura humana, vel angelica; aliunde vero convenientius fuit redimi per unionem hypostaticam personam divinam cum humana, quamcum angelica natura: convenientius enim fuit, redimi per Deum hominem, quam per Deum Angelum; nam quia homo offendit Deum convenientius erat, ut homo satisfaceret Deo offendito: Praeterea, sic major erat daemonis consilio, quod vincenter a natura, quam vicerat. Igitur convenientissimum fuit, Verbum incarnari ad redendum genus humanum. Unde ad objectionem. R. neg. min.

At inquires. Major liberalitas est & charitas, gratis condonare, quam exigere satisfactionem. Item majoris est virtutis injuriam gratis remittere, quam postulare satisfactionem. R. ad 1. Est revera major liberalitas, &c. si non dentur vires & gratia ad satisfactionem; secus verum, si dentur, Deus autem sic aequali satisfactionem exigit ab homine, ut simul ei dederit omnia ad talem satisfactionem exhibendam necessaria, suum nempe Filium unigenitum dando, & ita, ut dicitur Ps. 84. *Misericordia & veritas obviaverunt sibi; iustitia & pax osculata sunt.*

Ad 2. R. In privatis saepe majoris virtutis est, gratis remittere injuriam, quam satisfactionem postulare; at non est majoris virtutis in Principe, ad quem delictorum vindicta pertinet: non enim expedit delicta manere impunita. Quod verisimum est, praesertim quando Princeps ita satisfactionem exigit, ut simul der vires ad satisfaciendum necessaria. Vide ad sanctum Thomam hic q. 1. art. 2. in O.

Queres 1. utrum secula revelatione divina & fide, solo lumine naturali cognosci possit, incarnationem nem possibilem, vel impossibilem esse.

R. 1. non posse lumine naturali evidenter cognosci, aut demonstrari, incarnationem esse impossibilem. Ratio est, quia falsi dari demonstratio non potest: at quod incarnatio sit impossibilis, est fallit, ut patet ex dictis articulo 2. Ergo, &c.

R. 2. solo lumine naturali evidenter cognosci, aut demonstrari non posse, quod possibilis sit incarnatio.

Nam ad hoc cognoscendum & demonstrandum, tria cognitum necessaria sunt, quae tamen solo lumine naturali non possunt cognosci; videlicet quod natura humana possit existere, & non per se subsistere; quod tres sine persona in Deo; quod unita illis natura humana conjungi substantialiter, & in ea subsistere possit.

At inquires. Angelus solo lumine naturali naturam humanam, & totam ejus capacitatem comprehendit. Ergo solo lumine naturali cognoscit, quidquid in illa, vel circa illam potest fieri; adeoque solo lumine naturali cognoscit, illam uniti posse substantialiter personam divinam, arque in ea subsistere. R. Angelus solo lumine naturali penetrare humanam naturam capacitatem naturalem, non verum obedientiale; unde solo lumine naturali cognoscit id omne, quod in illa aut circa illam fieri potest naturaliter; secus verum id

omne quod in illa aut circa illam supernaturaliter fieri potest. Quod autem natura humana substantialiter uniatur persona divina, & in ea subsistat, non potest fieri, nisi supernaturaliter: quare hoc fieri posse solo lumine naturali non cognoscit Angelus.

At inquires. Angelus solo lumine naturali cognoscit Deum esse omnipotentem. Ergo solo lumine naturali cognoscit, Deum posse id omne, quod contradictionem non implicat. Sed incarnationem contradictionem non implicat. Ergo Angelus solo lumine naturali cognoscit, incarnationem possibilem esse Deo. R. Angelus solo lumine naturali cognoscit in genere Deum esse omnipotentem, & posse id omne, quod non involvit repugnantiam: at non cognoscit distinctionem & in particulari, hoc vel illud mysterium repugnantiam non involvere; cum lumine naturali non penetrat omnipotentiam divinam, & creaturem capacitatem obedientialem.

Queres 2. utrum solo lumine naturali cognosci aut demonstrari possit, quod facta sit incarnationem.

R. neg. Quia 1. non potest naturaliter cognosci, quod Trinitas existat. Ergo naturaliter cognoscit non potest, Filium Dei esse incarnatum. 2. Nullum est principium, nullusque naturalis effectus, ex quo incarnationem possit evidenter colligi.

At inquires. Ex miraculis Christi poterat evidenter colligi eum esse Deum, & consequenter evidenter colligi poterat, factam esse incarnationem. R. miracula Christi fuisse effectus supernaturales, & quavis evidenter vera fuerint evidencia simplici, evidenter illam solo lumine naturali attingi non potuisse sufficienter ad hoc, ut ex illis plusquam probabiliter colligeretur, Christum esse Deum, adeoque incarnationem in ea factam esse.

At inquires. Angelus potest naturaliter cognoscere humanitatem Christi non subsistere per se. Ergo potest naturaliter cognoscere, quod subsistat in alio, & quod non subsistat in alia creatura. Ergo naturaliter cognoscere potest, quod in Deo subsistat. R. neg. ant. Cum enim natura humana non subsistat in se per modum sibi realiter superadditum se per seipsum, & quidem necessarium, quod non est alteri eam ulterius substantialiter compleenti unita, certe Angelus non potest naturaliter cognoscere humanitatem Christi non subsistere per se, cum non possit naturaliter cognoscere, eam esse unitam Verbo substantialiter, & ab illo substantialiter, cognoscere completi.

ARTICULUS IV.

Utrum Verbum assumperit verum corpus humanum, & animam rationalem.

RESPONSIO I.

V Erbum assumperit verum corpus humanum, & animam rationalem.

Prima pars, nempe quod Verbum verum corpus humanum assumperit, est contra Cerdonem, Marcionem, Manichaeos, &c. & probatur 1. ex Scriptura, Joannis cap. 1. dicitur: *Verbum caro factum est.* At quomodo Verbum caro factum est, si non assumperit corpus humanum? Lucæ cap. ult. Christus ipse ait: *Quid turbatis estis, & que cogitationes ascendunt in corda vestra (putando me esse phantasma) videte manus meas, & pedes, quia ipse sum: palpate, & vide, quia spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videatis habere.* At Christus sic loquendo, si non habuit verum corpus, discipulos suos decipere voluit, quod in Deum, qui summa veritas est, cadere non potuit. Idem de scipo dicit Lucæ cap. 18. *Tradetur genibus (Filius hominis) & illudetur, & flagellabitur, & confuetur, & postquam flagellaverint, occident eum, & tertia die resurget.* Quæ omnia facta sunt, & totidem mendacia, si Christus verum corpus non habuit. Denique in Scripturis Christus passim dicitur manducasse, dormivisse, flevisse, fatus

gatus